

Dr hab. Grzegorz Biegas prof. AM
Akademia Muzyczna im.K. Szymanowskiego w Katowicach
ul. Zacisze 3, 40-001 Katowice

Katowice 06.06.2016

Zleceńodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Instrumentalny, pismo Prodziekan dr hab. Anny Gągoli prof. nadzw., zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz.U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art.14 ust. 2 pkt. 2*

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dnia 18 marca 2014 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pana mgr MARCINA GRABOSZA przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka,

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dnia 18 marca 2014 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta

W świetle *art. 6 ust. 1, 3 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, z późn.zm.)* Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Liczba uprawnionych członków Rady wynosi 32 osoby.

W dniu 18.03.2014 roku, na posiedzeniu było obecnych 18 uprawnionych członków Rady. Oddano 18 głosów, w tym 10 za wszczęciem przewodu doktorskiego i wyznaczeniem promotora, 2 głosy przeciwnie, 5 głosów wstrzymujących oraz 1 głos nieważny. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

W dniu 18.03.2014 roku, na posiedzeniu było obecnych 18 uprawnionych członków Rady. Oddano 18 głosów ważnych. Za wyznaczeniem mojej osoby jako recenzenta głosowało 18 osób. Oddano 1 głos wstrzymujący się, głosów przeciwnych nie było. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego Rady pisma z dnia 18.03.2014 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana mgr Marcina Grabosza pt. *ZNACZENIE STRUKTURY PARTII FORTEPIANU W KSZTAŁTOWANIU FORMY WSPÓŁCZESNEJ PIEŚNI, na przykładzie Sieben frühe Lieder Albana Berga, Twelve Poems of Emily Dickinson Aarona Coplanda oraz Drei Lieder nach Trakl Pawła Szymańskiego* została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału w dniu: 18 marca 2014 roku :

- uchwała Rady Wydziału z dnia 18 marca 2014 roku o wszczęciu przewodu doktorskiego oraz wyznaczeniu dr hab. Magdaleny Blum-Rak na promotora pracy doktorskiej
- uchwały Rady Wydziału z dnia 18 marca 2014 roku o wyznaczeniu recenzenta w osobie prof. dr hab. Cezarego Saneckiego ,
- uchwały Rady Wydziału z dnia 18 marca 2014 roku o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej mgra Marcina Grabosza
- protokoły z przebiegu posiedzenia Rady Wydziału
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań,

Niniejszym stwierdzam, iż w świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust. 2 pkt 1 i 2, Rada Wydziału podjęła prawomocne uchwały o wszczęciu przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka i wyznaczeniu promotora w osobie dr hab. Magdaleny Blum – Rak oraz o wyznaczeniu recenzenta w osobie prof. dr hab. Cezarego Saneckiego jak i wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej mgra Marcina Grabosza.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Marcin Grabosz urodził się 19.02.1978 w Trzebnicy. Pierwszym nauczycielem p. Grabosza był Ojciec, pod kierunkiem którego jako kilkuletni chłopiec rozpoczął edukację muzyczną na akordeonie oraz organach. Zasadniczą edukację muzyczną rozpoczął w wieku siedmiu lat na fortepianie w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II stopnia im. Karola Szymanowskiego we Wrocławiu pod kierunkiem mgr Ewy Piotrowskiej. W tym czasie zostaje laureatem kilku ogólnopolskich konkursów pianistycznych, między innymi w Koninie, Gdańsku oraz Poznaniu. Równolegle z rozwojem solowym, już jako uczeń, p. Grabosz wykazuje ogromne zainteresowanie muzyką kameralną oraz jazzową.

Studia rozpoczyna w 1997 roku w Akademii Muzycznej we Wrocławiu w klasie fortepianu prof. Grzegorza Kurzyńskiego oraz kameralistyki prof. Anny Przyjemskiej. W ramach programu Socrate - Erasmus p. Grabosz poszerza swoje zainteresowania muzyczne w Hogeschool Enschede w Holandii.

Podczas studiów p. Grabosz zaczyna także interesować się muzyką współczesną biorąc udział w wielu koncertach kompozytorskich prezentując dzieła młodych, wrocławskich twórców między innymi Agaty Zubel, Sławomira Kupeczaka czy Roberta Kurdybacha.

Równocześnie z ukończeniem studiów na Wydziale Instrumentalnym w 2002 roku Marcin Grabosz rozpoczyna studia na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii Akademii Muzycznej we Wrocławiu w klasie dyrygentury prof. Mieczysława Gawrońskiego. Równocześnie podejmuje pracę w Szkole Muzycznej I i II st. im. Szymanowskiego we Wrocławiu oraz Akademii Muzycznej im. Lipińskiego we Wrocławiu w charakterze pianisty – akompaniatora.

Po ukończeniu studiów w zakresie dyrygentury w 2008 roku nowym wyzwaniem staje się funkcja dyrygenta Orkiestry Symfonicznej w OSM I i II st im. Szymanowskiego we Wrocławiu. Z zespołem tym wielokrotnie występuje między innymi w Filharmonii

Wrocławskiej Teatrze Wielkim w Warszawie, aranżując i adaptując samodzielnie wiele utworów tak klasycznych jak i jazzowych.

W charakterze pianisty – kameralisty wielokrotnie występuje na koncertach kameralnych, towarzyszy także solistom na konkursach otrzymując m.in. nagrodę dla najlepszego pianisty - akompaniatora podczas Konkursu Muzyki XX i XXI Wieku w Radziejowicach, organizowanego przez Polskie Towarzystwo Muzyki Współczesnej oraz dyplom – wyróżnienie na III Konkursie Wokalnym im. Halskiej we Wrocławiu.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr Marcina Grabosza pt. ***”Znaczenie struktury partii fortepianu w kształtowaniu formy współczesnej pieśni, na przykładzie *Sieben fruhe Lieder Albana Berga, Twelve Poems of Emily Dickinson Aarona Coplanda oraz Drei Lieder nach Trakl Pawła Szymańskiego*”***, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne zawiera utrwalone przez Doktoranta ***Sieben fruhe Lieder Albana Berga, Twelve Poems of Emily Dickinson Aarona Coplanda oraz Drei Lieder nach Trakl Pawła Szymańskiego***, wykonawczynią partii wokalne w wszystkich cyklach jest p. Agata Zubel.

Jako pierwszy na płycie zarejestrowany został cykl ***Sieben fruhe Lieder Albana Berga*** (Nacht, Schilflied, Die Nachtigall, Traumgekrönt, Im Zimmer, Liebesode, Sommertage). Pieśni te należą już do klasyki gatunku, reprezentując bardzo specyficzny idiom wyrazowo – muzyczny przed „dodekafoniczną” drugiej szkoły wiedeńskiej początku XX wieku. Z satysfakcją wysłuchałem propozycji interpretacyjnej duetu Zubel – Grabosz – na podkreślenie zasługuje przede wszystkim bardzo dobre uchwycenie dramaturgicznej konstrukcji cyklu. Poszczególne pieśni stanowią zamknięte miniatury z których każda ma swój specyficzny nastrój i klimat. Pianista bardzo czujnie reaguje na wszystkie dynamiczne i agogiczne propozycje partnerki, będąc zarazem współkreatorem atmosfery każdej z pieśni. Pan Grabosz bardzo umiejętnie potrafi także „okiełznać” gęstą strukturę niektórych z pieśni logicznie i konsekwentnie prowadząc poszczególne ich muzyczne plany.

Drugi cykl zarejestrowany na płycie to ***Twelve Poems of Emily Dickinson Aarona Coplanda*** (*Nature, the gentles mother, There came a wind like a bugle, Why do they shut me out of Heaven?, The world feels dusty, Heart, we will forget him, Dear March, come in!, Sleep is supposed to be, When they come back, I felt a funeral in my brain, I've heard an organ talk sometimes, Going to Heaven!, The Chariot*).

Cykl dwunastu poematów Coplanda to dla mnie kompozycja zupełnie nieznana. Pierwsze słuchanie było więc odkrywaniem czegoś zupełnie nowego – myślę, że artystyczna kreacja zarejestrowana na płycie może zainteresować – pieśni pomimo swojego wewnętrznego zróżnicowania stanowią pewną spójną, zamkniętą całość. Świadomość artykulacyjna pianisty, bardzo dobrze kontrolowany balans dynamiczny, ale przede wszystkim wykorzystanie możliwości brzmieniowych głosu i instrumentu czasami z pogranicza muzyki rozrywkowej (ograniczenie wibracji, specyficzne portamenta i glissanda, świadomie stosowany dźwięk z tkzw. przydechem, artykulacja poco legato w połączeniu ze specyficzną metrycznie przesuniętą akcentacją) powodują, że Coplandowski cykl może stanowić poważną, a zarazem bardzo atrakcyjną pozycję XX wiekowej literatury wokalnej.

Interpretacja całego cyklu wykonana jest bardzo świadomie literacko – warstwa dynamiczna, agogiczna, strukturalna służy uwypukleniu i podkreśleniu tekstu.

Ostatnim cyklem zaprezentowanym w ramach pracy doktorskiej przez p. Marcina Graboszą jest *Drei Lieder nach Trakl Pawła Szymańskiego* (Ein Traum, Einer Vorübergehenden, Im Herbst). Bardzo dobre jakościowo nagranie tych pieśni pozwala nam w pełni docenić możliwości artykulacyjne i barwowe pianisty. Oboje wykonawcy świetnie dysponują tu czasem, który w tych wyjątkowo spokojnych, introwertycznych quasi balladach wydaje się być czynnikiem nadrzędnie formotwórczym. Wzajemnie dopełniające się budowanie narracyjnej dramaturgii przebiega z wykorzystaniem koloru, czasu, artykulacji, zastosowaniem sprechgesang w głosie. Duet Grabosz/ Zubel zasługuje w tych pieśniach na duże uznanie - jest w ich interpretacji coś szczególnie emocjonalnego, nostalgicznego co powoduje, że po wysłuchaniu ma się ochotę sięgnąć po nuty by samemu móc zanurzyć się w specyficznym klimacie tych utworów.

Na koniec opisu płyty CD chciałbym jeszcze bardzo podkreślić rzadko spotykaną u śpiewaków dbałość p. Agaty Zubel o wyjątkowo nienaganną wymowę – każde słowo wypowiedziane jest ze szczególnym dbaniem o zrozumiałe spółgłoski i samogłoski – w przypadku muzyki XX i XXI ma to naprawdę fundamentalne znaczenie.

Część opisowa, składa się ze streszczenia w języku polskim i angielskim, 2 rozdziałów, tłumaczenia wszystkich pieśni oraz bibliografii.

Pierwszy rozdział zatytułowany *Funkcja instrumentu klawiszowego w liryce wokalne w ujęciu historycznym* składa się z pięciu podrozdziałów, których celem jest usystematyzowanie i zaprezentowanie rozwoju formalnego, fakturalnego i strukturalnego gatunku pieśni ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji czy może raczej rewolucji w sposobie traktowania fortepianu – jego wciąż zmieniającej się, a przede wszystkim wzrastającej, nobilitującej roli i rangi.

Rozdział drugi, podzielony na trzy podrozdziały w całości poświęcony jest opisowi trzech zarejestrowanych cykli tj. *Sieben frühe Lieder Alabana Berga*, *Twelve Poems of Emily Dickinson Aarona Copland* oraz *Drei Lieder nach Trakl Pawła Szymańskiego*. W tej części pracy Doktorant werbalizuje swoje spostrzeżenia muzyka - praktyka dotyczące analitycznego zrozumienia i interpretowania wykonywanych pieśni. Na podkreślenie zasługują fachowe uwagi i wyjaśnienia będące opisem kształtowania wyrazowo-emocjonalnej struktury poszczególnych pieśni. Podoba mi się przyjęta formuła analityczna - każda pieśń nie tylko jest opisana, ale także przetłumaczona na język polski co samo w sobie stanowi już duży walor pracy. Jedyne czego brakuje mi w analizie poszczególnych cykli to kilku bardziej subiektywnych, od autorskich uwag, które pozwalałyby na poznanie bardziej osobistego stosunku Doktoranta do poszczególnych kompozytorów.

Pracę zamyka podsumowanie wraz z bibliografią.

Praca doktorska mgra Marcina Grabosza składa się więc z dwóch ściśle korelujących ze sobą elementów – dzieła artystycznego dopełnionego pisemnym opisem. Te dwa połączone składniki wzajemnie się uzupełniają stanowiąc wyczerpującą całość. Praca napisana jest zrozumiałym, komunikatywnym językiem, trafnie dobrane są także przykłady nutowe oraz bibliografia.

Konkluzja

Pracę doktorską Pana mgra Marcina Grabosza oceniam pozytywnie. Doktorant zestawiał trzy bardzo ciekawe cykle pieśni – w przypadku kompozycji Coplanda i Szymańskiego kompletnie nieznanych i niewykonywanych – które, zasługują, moim zdaniem na funkcjonowanie w koncertowym, kameralnym repertuarze wokalnym. Takie właśnie doktoraty przyczyniają się do rozwoju zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Doktoranta jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że Doktorant wykazał się wiedzą praktyczną i teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia pracy artystycznej. W ten sposób Doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania *art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku*. **Pracę doktorską Pana mgra Marcina Grabosza przyjmuję.**

Dr hab. Grzegorz Biegas prof. AM